

**Зі збірки
«З ВЕРШИН І НИЗИН»**

DE PROFUNDIS*

ГІМН

Замість пролога

Вічний революціонер —
Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, щастя й волю, —
Він живе, він ще не вмер.
Ні попівської тортури,
Ні тюремні царські мури,
Ані війська муштровані,
Ні гармати лаштовані,
Ні шпійонське ремесло
В гріб його ще не звело.

Він не вмер, він ще живе!
Хоч від тисяч літ родився,
Та аж вчора розповився
І о власній силі йде.
І простується, міцніє,
І спішить туди, де дніє;
Словом сильним, мов трубою,
Міліони зве з собою, —
Міліони радо йдуть,
Бо се голос духа чуть.

* З глибин (лат.) . — Ред.

Голос духа чути скрізь:
 По курних хатах мужицьких,
 По верстатах ремісницьких,
 По місцях недолі й сліз.
 І де тільки він роздасться,
 Щезнуть сльози, сум нещастя,
 Сила родиться й завзяття
 Не ридать, а добувати,
 Хоч сиnam, як не собі,
 Кращу долю в боротьбі.

Вічний революціонер —
 Дух, наука, думка, воля —
 Не уступить пільмі поля,
 Не дасть спутатись тепер.
 Розвалилась зла руїна,
 Покотилася лавина,
 І де в світі тая сила,
 Щоб в бігу її спинила,
 Щоб згасила, мов огонь,
 Розвидняющийся день?

[1880]

ВЕСНЯНКИ

***

Дивувалась зима
 Чом се тають сніги,
 Чом леди присли всі
 На широкій ріці?

Дивувалась зима:
 Чом так слабне вона,
 Де той легіт бересь,
 Що теплом пронима?

Дивувалась зима:
 Як се скріпла земля
 Наливась теплом,
 Оживає щодня?

Дивувалась зима:
 Як посміли над сніг
 Проклюнутись квітки
 Запахущі, дрібні?

І дунула на них
 Вітром з уст ледяних,
 І пластом почала
 Сніг метати на них.

Похилились квітки,
 Посумніли, замклись;
 Шура-буря пройшла —
 Вони знов піднялись.

І найдужче над тим
 Дивувалась зима,
 Що на цвіт той дрібний
 В неї сили нема.

27 березня 1880

* * *

Гримить! Благодатна пора наступає,
 Природу розкішна дрозь пронимає,
 Жде спрагла земля плодотворної зливи,
 І вітер над нею гуляє бурхливий,
 І з заходу темная хмара летить —
 Гримить!

Гримить! Тайна дрозь пронимає народи, —
 Мабуть, благодатная хвиля надходить...
 Мільйони чекають щасливої зміни,
 Ті хмари — плідної будущини тіни,
 Що людськість, мов красна весна, обновить...
 Гримить!

1880

* * *

Гріє сонечко!
 Усміхається небо яснее,
 Дзвонить пісеньку жайвороночок,
 Затонувши десь в бездні-глибині
 Кришталевого океану...

Встань,
 Встань, орачу! Вже прогулі вітри,
 Проскрипів мороз, вже пройшла зима!
 Любо дихає воздух леготом;
 Мов у дівчини, що з сну будиться,
 В груді радісно б'єсь здорова
 Молодая кров,
 Так і грудь землі диха-двигаєсь
 Силов дивною, оживущою.

Встань, орачу, встань!
 Сій в щасливий час золоте зерно!
 З трепетом любові мати щирая
 Обійме його,
 Кров'ю теплою накормить його,
 Обережливо виростить його.
 Гей, брати! В кого серце чистеє,
 Руки сильні, думка чесная, —
 Прокидайтеся!
 Встаньте, слухайте всемогущого
 Поклику весни!

Сійте в головах думи вольнії,
 В серцях жадобу братолюбія,
 В грудях сміливість до великого
 Бою за добро, щастя й волю всіх!
 Сійте! На пухку, на живу ріллю
 Впадуть сімена думки вашої!

28 березня 1880